

Ecologische beoordeling reconstructie twee rotondes te Hoorn

Opdrachtgever	Gemeente Hoorn
Referentie	Stoker, O. 2018. Ecologische beoordeling reconstructie twee rotondes te Hoorn. A&W-notitie 3011. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	3011roh
Status	Definitief
Datum	3 mei 2018
Projectleider	O. Stoker
Autorisatie	R. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
 2. Situatieschets en plannen
 3. Gebiedsbescherming en beoordeling
 4. Soortbescherming en beoordeling
 5. Conclusies
- Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 t/m 3 (A&W 2018): Impressie van het plangebied. Boven: de noordelijk gelegen rotonde. Midden: de zuidelijk gelegen rotonde. Onder: te kappen bomen tussen de Provincialeweg en de Berkhouterweg.

1. Inleiding

De gemeente Hoorn is voornemens om twee rotondes in Hoorn te vervangen door kruispunten met verkeersregelininstallaties (vri's). Onderzoek in de vorm van een ecologische quickscan is nodig om te bepalen hoe deze ingreep zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft o.a. de Wet natuurbescherming en de regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland. De Gemeente Hoorn heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

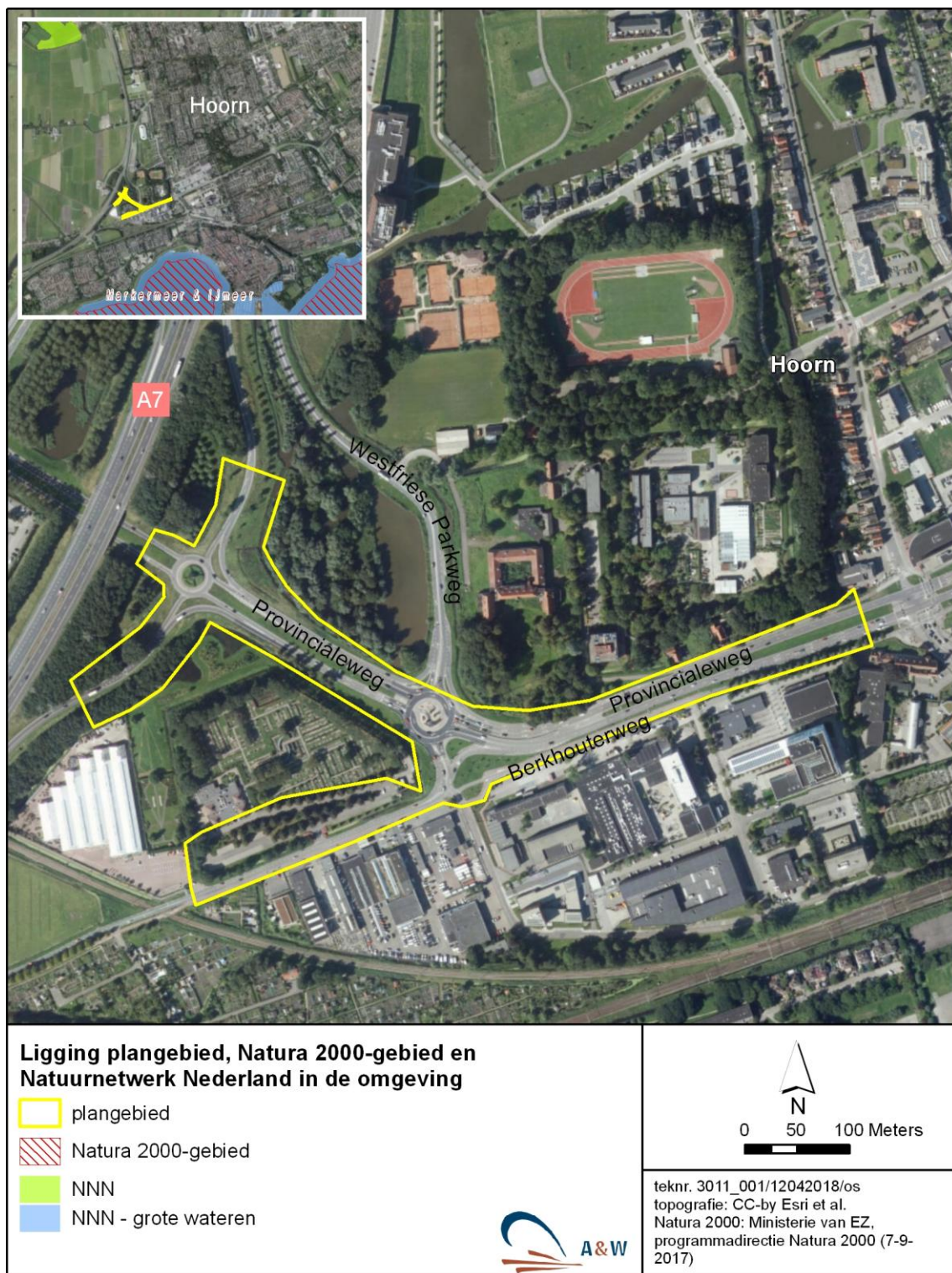
In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 16 april 2018 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied bestaat uit twee rotondes in Hoorn (zie figuur 1). Deze rotondes staan weergegeven in figuur 1 en maken deel uit van de Provincialeweg ter hoogte van de A7 in Hoorn. De bermen bestaan grotendeels uit soortenarm voedselrijk grasland. Nabij de rotondes zijn (berm)sloten aanwezig. Er staan enkele bomen in het plangebied.

De rotondes worden vervangen door kruispunten met 'verkeersregelininstallaties' (vri's). De kruispunten hebben een groter ruimtebeslag dan de huidige rotondes. Een deel van de bermen zal worden vergraven en worden omgezet naar verharding. Tevens wordt een aantal bomen gekapt of verplaatst. De watergangen ten zuiden en ten oosten van de begraafplaats worden verlegd.

Figuur 1: Ligging plangebied en beschermde gebieden in de omgeving.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Markermeer & IJmeer', gelegen op een afstand van circa 700 meter van het plangebied. 'Markermeer & IJmeer' is aangewezen voor de habitattypen Kranswierwateren en Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden. Ook is dit gebied aangewezen voor de soorten Rivierdonderpad, Kleine modderkruiper, Meervleermuis en 19 vogelsoorten, waaronder Brandgans, Grauwe gans en Smient.

De meeste van de bovengenoemde soorten zijn gebonden aan de biotopen die aanwezig zijn binnen het Natura 2000-gebied. Gezien de kleinschaligheid van de werkzaamheden zullen de beoogde werkzaamheden geen invloed hebben op de natuurwaarden waarvoor het Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer' is aangewezen en die zich alleen bevinden binnen de begrenzing van dit gebied.

Eén van de soorten waarvoor 'Markermeer & IJmeer' is aangewezen en die mogelijk een ecologische relatie heeft met gebieden op enige afstand, is de Meervleermuis. Deze soort foerageert in het Natura 2000-gebied en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten in bebouwing. Naast verblijfplaatsen kunnen in de omgeving van het Natura 2000-gebied ook vliegroutes van de Meervleermuis lopen. Door de plannen wordt er geen bebouwing aangetast. Binnen het plangebied zijn geen watergangen aanwezig die dienst zouden kunnen doen als vliegroute. Daarom zijn er geen relevante ecologische relaties te verwachten tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer' ten aanzien van de Meervleermuis.

De ganzen en de Smient waarvoor het Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer' is aanwezen, slapen in het Natura 2000-gebied en foerageren buiten de grenzen van dit gebied. Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn bovengenoemde mobiele soorten ook beschermd buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden. Het plangebied is niet geschikt als foerageergebied voor ganzen en de Smient.

Om bovenstaande redenen zullen de geplande werkzaamheden geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebiedsbescherming.

Natuurnetwerk Nederland

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Volgens kaartgegevens van de provincie Noord-Holland ligt het dichtstbijzijnde NNN-gebied op een afstand van circa 700 m ten zuiden van Hoorn (zie figuur 1). De werkzaamheden vinden plaats binnen de bebouwde kom aan rotondes waar de verkeersintensiteit in de huidige situatie hoog is. Om deze reden is er geen sprake van uitstralende effecten op nabijgelegen NNN-gebieden.

Om bovenstaande redenen kan worden geconcludeerd dat de plannen geen negatieve effecten veroorzaken op gebieden die behoren tot het NNN.

Weidevogelland

Naast de bovenstaande vormen van gebiedsbescherming heeft de provincie Noord-Holland in het Natuurbeheerplan gebieden aangewezen ter bescherming van weidevogels. Het plangebied is geen onderdeel van Weidevogelland en in de directe omgeving is geen Weidevogelland gelegen.

Conclusie gebiedsbescherming

Om bovenstaande redenen ontstaat door uitvoering van de plannen geen knelpunt met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Noord-Holland hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de aard en ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Hoorn, zijn er beperkte mogelijkheden voor soorten die beschermd zijn volgens de Wnb. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat uit twee rotondes en de directe omgeving daarvan. Er is oppervlaktewater en opgaande begroeiing aanwezig. Er zijn beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Planten
- Ongewervelde diersoorten
- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Vissen

In het plangebied zijn een aantal (berm)sloten aanwezig. De watergangen ten zuiden en ten oosten van de begraafplaats worden verlegd. Deze kunnen mogelijk deel uitmaken van het leefgebied van

enkele vissoorten, zoals Baars en Driedoornige stekelbaars (NDFF). Deze soorten zijn niet beschermd onder de Wet natuurbescherming. Vissoorten die wel onder de bescherming van de Wet natuurbescherming vallen, komen niet voor in de omgeving en worden niet in het plangebied verwacht.

Zorgplicht

Voor alle vissoorten die niet onder de Wet natuurbescherming vallen, geldt de zorgplicht. Dit betekent dat het dempen of vergraven van sloten op een visvriendelijke manier moet worden uitgevoerd (bijvoorbeeld dempen richting open water, zodat vissen kunnen wegzwemmen of aanwezige vissen overzetten naar sloot in de directe omgeving). Ook bij andere werkzaamheden aan oppervlaktewater dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van vissen.

Conclusie

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde vissen. Wel dient bij werkzaamheden aan de sloten rekening te worden gehouden met de zorgplicht (zie hierboven).

4.3 Amfibieën

In het plangebied is oppervlaktewater aanwezig dat deel kan uitmaken van het leefgebied van enkele beschermde amfibieënsoorten, zoals Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander. Gezien de verspreidingsgegevens van amfibieën (NDFF, Van Delft *et al.* 2017) en de aanwezige biotopen, wordt alleen een aantal beschermde amfibieënsoorten van artikel 3.10 Wnb verwacht. Het is onwaarschijnlijk dat beschermde amfibieënsoorten volgens artikel 3.5 Wnb in het plangebied voorkomen, omdat voor deze soorten geen geschikte biotopen in het plangebied aanwezig zijn.

Voor de soorten bovengenoemde soorten geldt dat ze onderdeel zijn van de vrijstellinglijst van de provincie Noord-Holland. Dit betekent dat deze soorten mogen worden verstoord zonder dat er een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming hoeft te worden aangevraagd.

Zorgplicht

Ook voor vrijgestelde amfibieënsoorten geldt de zorgplicht. Dit betekent dat het dempen of vergraven van sloten op een amfibievriendelijke manier dient te worden uitgevoerd (bijvoorbeeld bij het dempen van sloten naar één richting werken, zodat amfibieën kunnen weggelopen of aanwezige amfibieën overzetten naar een sloot in de directe omgeving). Ook bij andere werkzaamheden aan de sloten en/of de oevers ervan dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van amfibieën.

Conclusie

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën. Wel dient bij werkzaamheden aan de sloten en/of de oevers ervan rekening te worden gehouden met de zorgplicht (zie hierboven).

4.4 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden effecten op vogels door de provincies beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Binnen het plangebied kunnen vogels tot broeden komen in de bomen en in sloten. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van nesten is niet toegestaan.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden aangetast, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming.

Binnen het plangebied zijn geen nesten waargenomen van vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Door uitvoering van de geplande werkzaamheden ontstaat daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.

Conclusie vogels

Door de uitvoering van de plannen ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, indien door de werkzaamheden broedende vogels verstoord worden. Om dit te voorkomen dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels.

4.5 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze reden worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in §4.6 behandeld.

Volgens verspreidingsgegevens komen verschillende vleermuissoorten voor in de omgeving van het plangebied. Deze zijn: Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis. Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Voor vleermuizen zijn drie elementen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit ervan. Deze zijn: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden.

Verblijfplaatsen

In zowel de zomerperiode als de baltsperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen kunnen zich bevinden in holtes in boomstammen of achter loszittend schors.

De bomen in het plangebied zijn in goede staat en bevatten geen holtes, scheuren of loszittend schors. Door uitvoering van de geplande kapwerkzaamheden zullen daarom geen verblijfplaatsen van vleermuizen direct worden aangetast.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is in principe geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Door de geplande kapwerkzaamheden zal echter maar een deel van dit potentiële foerageergebied verloren gaan. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief foerageergebied voor vleermuizen aanwezig. Door de geplande bomenkap zal de functionaliteit van in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen ten aanzien van foerageergebied daarom niet worden aangetast.

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren. De bomen vormen geen doorgaande lijnvormige landschapsstructuren en zijn dus ongeschikt als vliegroute voor vleermuizen. Het kappen van de bomen leidt dus niet tot aantasting van vliegroutes van vleermuizen.

Om bovenstaande redenen ontstaat door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen.

Conclusie

Door uitvoering van de plannen zal geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan ten aanzien van vleermuizen.

4.6 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)

Geen van de zoogdiersoorten beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen) wordt binnen het plangebied verwacht, omdat voor deze soorten geen geschikte biotopen aanwezig zijn.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (vrijgesteld)

In de omgeving van het plangebied komt een aantal zoogdiersoorten voor die worden beschermd volgens artikel 3.10 Wnb. Een deel van deze soorten is door Provinciale Staten vrijgesteld van ontheffing bij ruimtelijke ingrepen. Het gaat hierbij om soorten zoals Vos, Egel en verschillende (spits)muissoorten (NDFF). Ten aanzien van deze soorten geldt dat de plannen geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (niet vrijgesteld)

In de omgeving van het plangebied komt een aantal zoogdiersoorten voor die worden beschermd volgens artikel 3.10 Wnb en die geen deel uitmaken van de hierboven genoemde vrijstellingslijst. Het gaat dan om de soorten Bunzing, Hermelijn en Wezel.

Gezien het ontbreken van bosschages in het plangebied, worden hier geen vaste rust- en verblijfplaatsen van marterachtigen verwacht. Wel kunnen de bermen deel uitmaken van het foerageergebied van deze soorten. Er is echter in de omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar. Bovendien is een deel van het plangebied na de herinrichting weer beschikbaar als foerageergebied. Hierdoor blijft de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van deze soorten gewaarborgd. Om deze reden veroorzaakt de herinrichting van het plangebied geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze marterachtigen. Andere zoogdiersoorten die zijn beschermd volgens artikel 3.10 Wnb, maar waarvoor geen vrijstelling is verleend, worden binnen het plangebied niet verwacht.

Conclusie

Om bovenstaande redenen zal door uitvoering van de geplande werkzaamheden geen conflict met de Wnb ontstaan ten aanzien van overige zoogdiersoorten.

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kunnen voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming, NNN en overige gebiedsbescherming) worden getrokken:

Gebiedsbescherming

Door de geplande werkzaamheden zal geen conflict ontstaan met de wet- en regelgeving omtrent gebiedsbescherming.

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming zal door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan, mits er geen broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten worden verstoord.

Literatuur

Delft, J.J.C.W. van, J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2017. Waarnemingenoverzicht 2016. Bijlage bij RAVON 67, jaargang 19 nummer 4. RAVON, Nijmegen.

Websites

NDFP

Zoogdieratlas.nl